

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. XXXVIII. de pœnit. & remiss.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

dominii. Sic si filius naturalis, vel spurius aliquid ex hereditate accipiat, cuius secundum leges incapax est, restituere tenetur. Laym. lib. 5. tit. 10. p. 3. c. 5. n. 15.

Obijit cum Vasq. Illustr. *controv.* 28. n. 12. Obligatio naturalis obligat in conscientia; atqui obligatus ad pœnam est obligatus naturaliter; ergo in conscientia. *z.* Si obliget ad quid præstandum Conc. si ad patiendum tantum Neg. nec conventionalem pœnam obligare in conscientia ait n. 16. 17. verum Zoef. hic n. 19. videtur distinguere, quando partes eam apposuerint. Imò Vasq. n. 18. docet, quod aliquis ad restitutionem damni dati non teneatur, nisi petatur.

Quare lex pœnalis non obliget in conscientia, rationem dat Vasq. *Contro. c. 29. n. 6.* Quia tam à populo, quam à Principe id actum videtur, ut vel civis legi pareant, vel pœnam statutam subeant, quam rationem ait, nec Theologi per ceperunt, nec ullus, in cuius scripta incidi.

AD TIT. XXXVIII.

De Pœnitentiis & remissionibus.

Hic totus titulus expungi possit, & sequentia substitui.

Pœnitentia est prioris consilii vel actus mutatio, vel dolor de eo. Hinc alia bona, alia mala. Item vel sine, ut in beacis, vel cum dolore, & sic est specialis virtus. Sumitur item pro pœna imposita, quæ vel publica & hæc vel solen-

nis, de qua c. pœnitentes 63. & in capite dist. 50. vel non solennis verb. g. peregrinatio. Vel privata, quæ privatim suscipitur vel injungitur. Item pro Sacramento & definitur, quod sit Sacramentum quod contritione, confessione, & satisfactione concurrentibus operatur peccatorum remissionem. Ut materia proxima sint hæc tria remota, peccata ut detestanda. Est autem peccatum aliud Originale; aliud actuale, quod est dictum, factum, concupitum contra, vel præter legem Dei vel Ecclesiæ, & hoc vel mortale vel veniale.

Contritio, quæ est odium & detestatio peccati formaliter, & causaliter dolor de illis, alia perfecta propter Deum summè dilectum, seu ut est auctor gratiæ & gloriæ (sufficit autem hunc dolorem esse summum appetitativè in Universalis, non etiã intensivè) alia imperfecta, quæ attritio dicitur, quæ requirit præter dolorem ob gehennam vel cælum, Sacramenti votum. Est de necessitate præcepti & mediis, & obligat non semper, quia est præceptum affirmativum, sed tantum in periculo salutis animæ, vel corporis.

Confessio Sacramentalis est peccatorum Sacerdoti proprio (quia ad hanc non sufficit potestas ordinis, nisi in articulo & peric. mortis, & quoad peccata venialia, sed requiritur etiã jurisdictionis, quæ ab Ecclesia impediri potest) ad eorum Sacramentalem remissionem, obtinendam facta declaratio. Obligat eos qui post Baptismum in peccatum mortale ceciderunt, hodie saltem semel in anno, integrè & cum circumstantiis speciem mutantibus &

quan-

quandoque aggravantibus, sine dimi-
 diatione, nisi necessitas excuset, quæ fa-
 cit etiam quem prius absolvi posse. Po-
 test etiam publica esse confessio, & plu-
 ribus simul fieri, & per interpretem. Est
 tamen *contra usum Ecclesie* constitui
 per scripsum, vel etiam absentem. Clem.
 VIII. damnavit propositionem hanc:
*licere per literas, aut internuntium pec-
 cata absente Sacerdote confiteri, & ab
 eodem absente absolutionem obtinere.*
 Nulla est ex variis causis, vel ex parte
 pœnitentis, vel Confessarii. *Sigillum
 Confessionis*, est obligatio non revelan-
 di ea, quæ audita sunt in Sacramentali
 confessione, ad quod non tantum Sacer-
 dos, sed quo principaliter loquuntur
 jura, de quo omnes alii tenentur. *Pœna
 revelantis* hodie depositio & reclusio
 perpetua in Monasterium cap. *omnis
 viriusque h. t.* Dices sæpè imposta est
 pœnitentia publica; ergo. Resp. id pro-
 cedere in foro exteriori, quo etiam
 spectant plerique Canones pœnitentia-
 les: *Satisfactio* hic est compensatio
 Deo facta pro injuria ei illata per pec-
 catum, cum proposito de cætero non
 offendendi, & spe veniæ. *Alia voluntaria*,
 alia *Sacramentalis*, quam Sacerdos
 injungit, quæ operatur ex operato ope-
 re, & facta in peccato mortali revivif-
 cit, prior non item. Admittit opera-
 tam pœnalia, quam non pœnalia,
 item etiam alias debita *Acceptanda*
 nisi pœnitens ad purgatoriam si-
 bi reservet *Implenda* per ipsum pœni-
 tentem, alias non erit Sacramentalis.

Remissiones hic sumuntur pro In-
 dulgentiis, quæ sunt *condonatio pœna
 temporalis Deo debita pro peccato jam*

*remisso quoad culpam extra Sacramen-
 talem absolutionem facta seu concessa
 ex thesauro Ecclesie; quem esse patet ex
 eo, quod omne opus bonum non tan-
 tum sit meritorium, sed etiam satisfac-
 torium, quæ opera cum non sint re-
 munerata quoad satisfactionem, ipsi e-
 nim exercentes non tenebantur satis-
 facere, applicantur nobis c. 14. h. t. ex
 travag. Unigenitus. h. t.* per juridicam
 absolutionem, mortuis verò per mo-
 dum suffragii, & ad instat solutionis ab
 alio factæ. Competit hæc potestas Pon-
 tifici, Concilio generali, Episcopo tem-
 pore dedicationis ad annum in anni-
 versario ad 40. dies, & Legato Pontifi-
 cis, id que vi jurisdictionis, qui illas con-
 cedunt, vel sub forma plenariæ remissi-
 onis, vel Jubilæi. Item per tertiam,
 quintam & c. partem remissionis pec-
 catorum; item per dies & annos, hoc est
 computato tempore, quo aliquis in
 hac vita juxta Canones pœnitentiales
 pœnitere debuisset, ut effectus indul-
 gentiarum sit, remissio pœnæ tempora-
 lis, modo concessæ sint ex justa causa,
 & ex parte finis & operis, & acquirere
 volens sit membrum Ecclesie, opera
 præscripta per se adimpleat, & sit in sta-
 tu gratiæ, & alias commodè pro suis
 delictis satisfacere non possit. Jubilæ-
 um ab Hebraico Jobel, quod buccinam
 significat, dictum, *quoad remissionem
 pœnæ* ab indulgentiis plenariis non dif-
 fert. Sub Bonifacio VIII. centesimo,
 sub Clemente VI. quinquagesimo,
 hodie vigesimo quinto anno concedi-
 tur præter alia extraordinaria.

Observe, quod Bulla Cruciatæ habet
 clausulam, quæ dat facultatem Confes-
 sariis

fariis Ordinum Mendicantium absol-
vendi à censuris, reservatis etiam Papæ,
etiam, quæ in Bulla cœnæ continen-
tur, quoscumque etiam persecutores.
Est autem triplex status seu tempus
considerandum. Nam ante Bonifacium
fuit hæc facultas illis absoluta sine ulla
conditione audiendi confessiones, om-
nium sæcularium venientium ad eo-
rum conciones ab Alex. IV. Urbano
IV. Clem. IV. concessa. Secundum post
Bonifacium, quo in extrav. super Ca-
thedram de sepult. ob reverentiam E-
piscopis debitam eandem facult-
tatem concessit Dominicanis &
Minoribus cum duplici limitatione.
1. ut Confessarii eligerentur à suis Su-
periorib. 2. Ut electi præsentarentur
Episcopo loci per irâ licentiâ, licet non
obtena ex tunc. Hæc fuit ampliata per
Benedictum II. in extrav. inter cunctas
de privileg. absque conditione perso-
naliter comparandi, nisi tantum ver-
bo, aut scripto præsentandi electos,
quæ innovata Clem. dudum de sepult.
& in extrav. Joa. 22. de Judi. Tertium
post Trident. ex quo hæc facultas de-
pendet ab Episcopi Diœces. licentiâ &
approbatione. Ex quo inferitur, quod
non sufficiat unius Episcopi approba-
tio, nisi pro sua Diœcesi. 2. Quod debe-
at etiam licentiâ obtineri,

Quæstio. an liceat ecommunicare fi-
deles in Parasceve & Sabbatho sancto?
Affirmatur, & sic in multis locis posi-
tiva consuetudo observat. Sic & in prin-
cipio in usu, imò præcepta quotidiana
communio. Can. peccata de consecrat.
dist. 1. Qui usus duravit usque ad tem-
pora Hier. Non obstat can. Sabbatho

de consecrat. dist. 3. Quia in eo prohi-
betur tantum consecratio, ut patet ex
verbis contextus desumptis ex Epi-
stola 24. Innocen. I. Electi An. 400. &
ex Concilio Arausicano 1.

Quæres, an necessitate mediæ debeat
sumi ab omnibus Euch? Sann. to 3. dist.
4. q. 30. resp. neg. De parvulis patet. ex
Trid. Sess. 21. Can. 4.

Nam sit præceptum divinum &
Ecclesiasticum de reali sumptione? Ib.
q. 31. Resp. extat divinum, Joan. 6. v. 54.
Nisi manducav. & c. 1. ad Corinth. 11.
v. 23. Et Ecclesiast. cap. omnes h. t. Obli-
gat in articulo mortis, & semel in an-
no. Qui communicare neglexit tem-
pore Paschali, probabiliter adhuc po-
ste tenetur, quia est præceptum pro-
babiliter Divinum, ut sic differat à je-
junio & c.

Observe, sicut *Attritio* materialis
non significat contradictionem rei attri-
tæ. Ita attritio Theol. significat cor pec-
catoris non perfectè comminui, nisi
Sacramentum accedat, contritio au-
tem verè & totaliter conteritur.

Obsev. Motivum timoris pœna-
rum in attritione non debere esse merè
servile & naturale, hoc est timo-
rem ex amore proprio & merè natu-
rali conceptum. Sed utile & hone-
stum, id est, ex amore proprio superna-
turali conceptum, quia iste timor & a-
vertit à peccato, & includit ultimum
finem Deum, justum peccati vindi-
cem, & est intrinsecè actus virtutis
spei Theologicæ vel charitatis erga se
ipsum. Quæ licet dicatur & sit servilis,
prou topponitur filiali, non est tamen
cum servilitate omnimoda turpi.
Sannius

Sannius tom. 3. dist. 7. q. 5. n. 7

Obserua item. *Virtus* pœnitentiæ est viatori lapsò in mortale necessaria & necessitate medijs, & præcepti positi vi Divini, imò & *naturalis*; quia præceptum naturæ jubet applicare remedia necessaria ad obtinendum finem ultimum beatitudinis; ergò. Item lumen naturæ ingerit, ut amemus Deum, & humiliemur coram eo offenso per actiones nostras in ordine ad eum placandum; sed talis humiliatio habetur per actum pœnitentiæ; ergò.

Dices: non refertur ad ullum præceptum in Decalogo, in quo series præceptorum naturalium registratur. Resp. Reduci ad præceptum de colendo Deo, contra cujus cultum militat peccatum. Vel ad quintum prohibens occisionem corporalem quam spiritualem animæ. *Id. dist. 8. q. 1. n. 3. 4.* Item ex *d. dist. 8. q. 3. n. 4.* Pœnitentialis contritio non est meritum de condigno, sed tantum de congruo respectu remissionis peccatorum mortalium & obtinendæ gratiæ sanctificantis. Paulus ad Rom. 3. v. 24. Justificati gratis, per gratiam ipsius. Si esset de condigno, non esset gratis, sed ex justitia. Item Trident. *Seff. 7. Can. 8. l. dem. ib. q. 4.* Venialia extra Sacramentum remittuntur per contritionem, per attritionem, item per actus aliarum virtutum, si ab operante eò referantur, tanquam præviæ tantum dispositiones morales. Item per Sacramenta: per Sacramentalia, non quidem ex opere operato, sed per modum imperationis: ait autem omnia Sacramentalia in hoc v. esse.

Orans oratio Dominica *vinclis* aquæ benedictæ aspersio. *Edens*, Communio, *Confessus*, *Dans* elemosynam. *Benedicens*: benedictio Episcopi

Quæst. 5. ait, quòd in hac vita possint remitti venialia remanentibus mortalibus, quia veniale peccatum non includit privationem gratiæ sanctificantis, sed compatitur illam secum; ergò nec ad remissionem requiritur illius gratiæ refusio.

Ex quæst. 6. Obserua Opera viatoris alia esse *viva*, quæ eliciuntur in statu gratiæ, alia *mortua*; quæ in statu odii, alia *mortificata*, quæ in gratia elicitæ impediuntur à consecutione præmii ob consequens peccatum, alia *mortifera*, quæ licet ex fine honesto eliciantur, procedunt tamen à peccatore actuali. *Mortua* non reviviscunt ad meritum *vita aterna*: *Mortificata* reviviscunt, quamvis peccata semel dimissa nec quoad culpam, nec quoad pœnam æternam per subsequens peccatum redeant. Reminiscitur tamen Deus quoad pœnam temporalem nondum persolutam, & sic intellige Pl. 78. Qui in uno offendit, factus est omnium reus. Jacob. 2. intellige quoad durationem pœnæ, non etiam quoad infensionem: Sicut & parabolam servi, cui remisit Dominus universum debitum. Matth. 18. Possit tamen Deus condonare peccata cum conditionato pacto, si recideris in ea, volo, ut priora reviviscant.

Ex dist. 9. q. 2. Peccata semel dimissa fructuosè iterato confitemur ad remissionem pœnæ temporalis & augmentum gratiæ. Probat per Extra-

vag. 1. de privileg. Forma enim absolutionis tendit ad peccatum tollendum, si inest, si non inest, sed inest post baptismum; & denuò de illo doles, ad augmentum gratiæ & diminutionē pœnæ.

Ibid. q. 4. n. 8. ait Sacramentum pœnitentiæ non posse esse validum & informe, quamvis Baptismus sit validus & informis, si ministraretur habenti aequalē affectum ad peccatum mortale, quo casu valet, sed gratia sanctificans non censetur, nisi sublato obice, quia hic est necessarius, & iterari non potest.

Ex dist. xi. q. 10. n. 5. In fractione sigilli confessionis committitur peccatum detractionis infidelitatis & sacrilegii, & est semper mortale, licet veniale tantum detegatur, quia fit injuria Sacramento. & n. 6. est præceptum negativum obligans semper, etiam post mortem. n. 7. nec de pœnitentiis licentia, quia prohibitum ob bonum publicum.

Ad n. 9. De indulgentiis Sann. to. 3. dist. 13. ubi q. 1. n. 7. etiam explicat partem ad pœnam unius vel plurium annorum, quæ olim erat *Carena*, id est, carentia seu jejunium in pane & aqua dies 40. Item *quadragesima*, quæ est remissio pœnitentiæ, quæ per quadragesimam subeunda erat de qua Can. in cap. dist. 50.

Ex q. 4. n. 6. Observa, quod tempore Jubilæi licet detur potestas absolvendi à quibuscumque, nulla tamen detur facultas dispensandi super irregularitate etiam occulta, ex defectu, vel inhabilitate quomodolibet contracta.

Idem de dist. rom. 3. de Censuris dist. 1. q. 5. R. fertur ex Cavarr. quod Jubilæum valeat tantum pro absolutione à Censuris in foro conscientiæ, quia pro e-

normibus & publicis casibus videtur Papa velle vindictam publicam. Unde virtute Jubilæi absolutus notoriè excommuniatus adhuc abstinere debet, donec publicè absolvatur, vel innotescat de absolutione altera obtenta. Secus si censure & casus occulti.

AD TIT. XXXIX.

De Sententia excommunicationis.

Ad n. 1. Dicitur usu aliquorum bonorum spiritualium, quia non privatur virtutibus infusis, nec actibus virtutum: qui bona spiritualia sunt.

Ad n. 9. Bulenb. li. 7. c. 1. dub. 4. Ob solum peccatum externum censure proportionatum, & conjunctum cum contumacia censura ferri potest. & quidem in interdicto locali potest esse alienum v. g. prælati vel Communitatis, non tamen hominis privati, aliàs requiritur proprium.

Ibid. Et si ob peccatum veniale interdum ferri possit levis suspensio, vel leve interdictum, excommunicatio tamen major, suspensio gravis, & interdictum personale speciale (quidquid sit de generali) non potest ferri, nisi ob culpam mortalem, quia alioquin non esset pœna proportionata culpæ. Imò cum sint pœnæ medicinales, non debent infligi pro quovis mortali, sed quibusdam tantum, ne censure contemnantur, ut monet Trident.

Ad nu. 30. Ut scias, quæ communicatio privet Excommunicatio, observa triplicem in Ecclesia esse Communionem. 1. Communio interior, quæ à charitate procedit, quæ est animi affectio, quæ diligitur Deus propter se, & proximus

mus